

VASÁRNAP

Előfizetési árak:

Égész évre 100 lej, félévre 55 lej
3 hónapra 30, egy szám ára 3 lej

KÉPES HETILAP

Főszerkesztő: **BENEDEK ELEK**

Szerkesztőség: Telefon 694

Cluj—Kolozsvar, Str. Universitatii 3 az

Kiadóhivatal: Telefon 664.

Cluj—Kolozsvar, Str. Memorandului 3.

MADÁCH IMRE

1823 január 21—1923 január 21.

Az 1823. esztendő Petőfi lángelméje mellett még egész csomó irodalmi nagysággal ajándékozta meg a magyar népet. Ezek közül azonban messzire kimagaslik, sőt Petőfi mellé emelkedik egy másik szellemóriának, Madách Imrének trapikusán magyar alakja. Később, 38 éves korában fedezik fel, mikor már csak egy magával meghasonlott, betegember fogadhatja fanyar mosollyal az ünneplés tapsait. És három évvel ezután az aránylag fiatal költőt lappangó ellensége, a szivbaj, megöli.

Alsó-Sztrégován, Nógrádmegyében született Madách Imre, régi nemes családból. Tizenhét éves korában már költeménykötetet ad ki Pesten, de figyelemre még nem méltatják. Ezután vármegyéjében teljesített közszolgálatot, mint aljegyző, jegyző és főbiztos. 1848-ig hat szindarabot ír, a „Csák végnapjai“ címűt megdicséri a Tudományos Akadémia is, de különösebb feltűnést nem kelt. 1845-ben megnősül, Fráter Erzsébetet veszi feleségül. A szabadságharcot beteg-

ágynban tölti, utána egy évre bebörtönözik, mert magyar bujdosót rejtegetett házábanál. Ezalatt éri életének ujjabb, végzetes csalódása: felesége megcsalja. Elkergeti a hűtlen asszonyt, de az életéből a mérget már nem tépheti ki. Emellett a szivbaj is gyötri. Ilyen lelki és testi állapotban születik meg az „Ember tragédiája“, melyen 1857-től 1860-ig dolgozott. 1861-ben képviselővé választották s ebben az évben mutatja meg nagy művét Arany Jánosnak, aki néhány vershibát kijavít rajta és lelkes ajánlással olvas fel belőle részleteket az ország első irodalmi társaságában.

Az „Ember tragédiája“ olyan nagyszabású mű, amely mellé csak a németek legnagyobbjának, Goethének „Faust“-ját és az angol Byron „Manfréd“-ját lehet állítani. Ez az egy hatalmas alkotás azóta több európai nemzet nyelvére lefordítva ugyanolyan dicsőséget szerzett a magyar alkotó szellemnek, mint Petőfi a verseivel és Jókai Mór a regényeivel.

NEM GYÜLÖLJÜK TÖBBÉ EGYMÁST

Csak az ősszel mult négy esztendeje, hogy megállottak kerekei a szörnyű hadimalomnak s már ismét háborus hírek szárnyalják be a világot. A franczák beljebb nyomultak német területeken és csatlakozásra szólították fel középeurópai barátaikat, cseheket, lengyeleket, szerbeket, románokat. Határcsetepaték hirtelen érkezik a román—magyar határzónából, Bulgária semlegességi nyilatkozatot tesz, a kisantant demarsot nyújt át Budapesten: minden olyanformán történik, mint 1914-ben. Az embereknek végig ludbőrzik hátán az iszonyat: Megint háború? Nem volt még belőle elég?

És megint — akaratlanul is — elének mered a kérdés: Miért? Miért kell ismét hóban-fagyban, éjjel és nappal, szakadó esőben és égető napsütésben fegyverben állani, futni, rejtezkedni, löni és tárt mellettel elébe szaladni szuronyok hegyének, gépek golyójának? Miért?

Erre a kegyetlenül kinzó kérdésre már 1914-ben sem tudta senki megadni a feleletet. Mi köze a havason legeltető juhász-tornak, a falusi iskolában békésen tanítgató iskolamesternek, a gyárban robotoló munkásmillióknak a német jóvátételhez?

Az ember, ki ma hajszoltabb, kinzotabb teremtmény az erdők vadainál, csak a békét, a visszatért rendet és nyugalmat áhitozza. Csak azt szeretné, ha otthonában nem háborgatnák, ha adója keresetéhez képest méltányosan volna kivette, ha nem lenne untalan zaklatásoknak kitéve, ha emberhez méltó életet élhetne végre.

Sajnos, minket aligha fognak megkérdezni, hogy mit akarunk, háborút-e, vagy békét? Mióta áll a világ a népet nem kérdezték meg ilyesmi felől. A vezetők mindég úgy tartották, hogy ők amugy is a nép érdekében és annak felhatalmazásával cselekszenek. Ez a világ még nem érett meg odáig, hogy az a szeretet, mely az embert embertársa iránt valóban át-

hatja, utat tudjan törni magának és szavát sullyal hallatni tudná a népek kormányzásában is.

Ezért kell mindnyájunknak nyugodtan nézni a dolgok fejlődését. Nyugodtan és nem gyűlölettel. A gyűlölködést könnyen lángra lobbanítják az ember szívében azok, akiknek gyűlölethintés a kenyere. De nekünk nem szabad elhinnünk, hogy egyik ember gyűlöli a másikat, akit nem is ismer. Csak emlékezni kell, micsoda magasztos érzések között borultunk egymás nyakába 1917-ben az orosz fronton, magyarok és oroszok, románok és oroszok, németek és oroszok, akik egy pillanattal előbb még gyilkos fegyverekkel állottunk szemben egymással. Emlékezzünk a kórházakra, melyekben testvéreként feküdtünk egymás mellett, egyforma fehér ágyakban német és olasz, orosz és magyar, román és német, merthiszen mindnyájan „egy atyának gyermekei vagyunk“.

És amint nem volt közöttünk különbség a szenvedésben, épugy nincs különbség az élethez való ragaszkodásban, a magunkénak féltésében sem. Más és más nyelvet beszélünk, de bűnéül lehet-e felróni bárkinek, hogy más szóval nevez meg az édes anyját, istenét, szeretteit? Csak más néven nevezi meg, de ugyan azt érzi alatta, mint te, vagy én, ha kiejtjük az ajkainkról: „Én Istenem!“ vagy „Édes anyám!“

Ez a nagy, egyenletesen melegítő fény sugározzon be minden lelket a bajnak és nyomoruságnak napjaiban is. Ez a fény ma még csak gyengén pislákol a lelkekben. Innen van, hogy megtudnak feledkezni róla miniszterek, diplomaták és generálisok, mikor anyagi haszonért ember vért is képesek áldozni. De ha mindenki ápolja magában a szeretetnek e fényforrását, egyszer mégis csak hatalmas tűzszloppá gyulad és ez fogja megváltani a gyötrelmekről, a kinzó sejtésektől, háboruktól és vérontásoktól a világot.

A gyermek mián ...

Irta: Molnár Albert

— Jánosnak baja van — sziszegte egy álomló vénasszony — lidércekkal látam viaskodni.

Terjedt a hír az érzés hipnotikus szárnyán el esszire. A rengeteg erdő széléig, hol munkaerős az ember erdőt őrzött, kevés bérért, sok fáradaggal.

— Asszony beszéd — mondta az öreg — idar asszonybeszéd — és legyintett a kezével.

... A dértől csillogó fagalyakat rázó komor ziszél sivitva vitte egy emberi lélek testtől szabadulásának hírét, le az emberlakta tájakra.

Ott feküdt János bá' fenyőfákból összetákolts házikója előtt, a vértől pirosrafestett sárga leleken, arcradólva.

— Meghót — mondták a fáért menők és bánás félelemmel keresztet vetettek.

— Mondám, hogy a lidércek megölik — sipitá az álomból jósló vénasszony önelégülten, gy jövőbelátó képessége nem csalta meg.

— Lidércek — zugta utánna az egész falu.

Igy hát nem csoda, hogy a bozontos cigánybos hatszor egymásután hiába hirdette ki ékesülésének ritmusos hangján az erdőkerülői állásra ló pályázhatást, jelentkező nem akadt. Dehát ki lenne bolond a lidércölts János bá'-nak utódja mi?

A kénestetői kis őrházra a tudatlanság hátrzogató elátkozást szórt és mégis egyszer szalás lény állított be, sötétre váló késő délutánon a ó uramhoz.

— Az állásért gyűttem.

Felszaladt a bíró szemöldöke a kemény elároozást kicsendítő szóra, és egy pillanatra kikkkent a hivatalos tekintély érzéketlen hangjából.

— Ej, ej te Pétör, tán nem ment el tisztára szép eszöd.

A legény csak szavánál maradt:

— Mi gondja véle! A mit mondtam megmondám.

... Így lett erdőkerülő Lakatos Péter ifjú lény, özvegy édes anyjának halárravált jajveszése dacára, a szép Sándor Ilonának éppen a odalma napján.

*

Más faluig is eljutó hírű leány volt szép Sán-

dor Ilona. Az őserők szenvedélyét a természet beleoltotta, hamvas arcának lángoló két tüzszemébe. Gazdag is volt, egyedüli lány is, ami legalább is észrevevésre érdemesíti a szépséget.

A farsangi háromnapos táncot pihenés nélkül táncolta végig és negyednap virradatkor is újrázást parancsolt a holtfáradt cigánynak.

Hej hogy rátapadtak ilyenkor a férfi pillantások! Örök páru kivánták a legények, ördöggel trafikáló szemforgatónak minősítették az irigykedő leányok, és az öregek jégkérű szívét ifjuságuk elfelejtett, enyhe melege járta át, ha ránéztek ilyenkor a leányra.

Kérők jöttek-mentek és csodálatos, mégis sokáig leány maradt Sándor Ilona.

— Ejszen eleven geróf eljövételét várja — rágódtak rajta a más bajáért kesergők.

— Válogatósnak vacakor jut — dupláztak rá a vasárnapi pletykanénik.

Napszállat idején ott ténfergett türelmes tapogással az Ilonáék kert hátuljában Lakatos Péter, a daliás szegény legény. Jött a leány sietős futással, háborgó indulatoktól zaklatott szívvel. És a csókok éjszakáiban megtarthatónak hitt ígéretek hangzottak el, mint az már ilyenkor lenni szokott.

... Napok múltán elment a legény a jegykendő árát megkeresni, kormos gyárak piszkos odujába.

Pénzt, sok pénzt szerezni, méltó lakodalmat ülni. A lakodalom nem kerülhet ki a leány pénzéből világcsufjára. Elég annak a szépsége pénz nélkül is.

Két hónap multával hazakerült a legény. nélkülözésektől sápadt arcán a célhozjutás örömsugaraival.

— Máshoz ígérkezett már a te Ilonád örök páru — lepte meg az anyja a rossz hírrel.

— Kihez?! — hördült fel a legény.

... A holdvilágszük éjszakában kopogtattak Sándor Ilona ablakán, éppen az éjjeli ör második szori dudálásakor.

— Te vagy az Bandi? — sugta bele a lelkes öröm szavát a bizonyára álmatlanul töltött éjszakába a lány.

Felsírt a legény lelke mindent megértő zokogással. Igen, itt ő most hivatalan, nem várt vendég. A másikat várják, a másikat... az új völégényt! Nyílt az ablak kínos lassúsággal.

HANN ÉS TÁRSA

GÉP- ÉS MŰSZAKI KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRS.

Str. Regina
Mária

Telefon

2-36.

(v. Deák Fe-
renc-u.

11.

CLUJ-KOLOZSVAR

11.

Bürgöncím: HANNCOMP

Gazdasági gépek

és

műszaki cikkek

nagyraktára

— Te... te Péter!?... hogy kerülsz te ide?... .

— Elgyűttem, ... hát csak elgyűttem... megmondani gyűttem, hogy utolsó rongy az olyan, fehérrép, ki Lakatos Péter gyermekével a szive alatt Nagy Bandihoz köli hitvány életét.

Sarkon fordult és ment, feleletet sem váró sietséggel. Hallható távolból még visszakiáltott:

— Te céda, te utolsó rongy...

Állt a leány dermedt bámulattal és hirtelen megmozdult valami a szive alatt. Egy picinke új élet.

*

Bontakozott kifelé a tavasz úde frissességel. Új napsugár játszott pajzánul az erdő mohalepte fáin és valahogy belopta jótékony melengető sugarat a komor legény lelkébe is. Soha nem érzett, kielégítést követelő vágyak égtek ott. Nem a mult sajgó sebei szakadtak fel. Ó nem! 5 év nagy idő és addig alaposan beheggednek még a sziv sebei is.

Öt év óta csak a fáért menőkkel találkozott és azokkal beszélt jelentőség nélküli üres dolgokról.

Ősszel mindig az anyja ment (mert hát ő is kiköltözött, nem akarván egyetlen fiától elszakadni) a gabonabért beszédni, a szükségeseket beszerezni.

Vágyakozás fogta el szülőfaluját láthatni, emberek közt lenni, szép lányok szemébe kacsintgatni.

— Hónap bémenyök a faluba — mondta az anyjának este.

— Kezd meggyünni az esze — gondolta a vénasszony.

Aztán biztatni kezdte, mint a lázból gyógyulót szokás:

— Eredj fiam, hogyne mennél. Rád fér már erőst egy kis mulatozás, egy kis feleségszerző nézegőles...

... Szürkülődött mire a faluba ért. Olyan jólesett itt egy jóestét mondani, ott egy barátságos kézzoritást kapni.

— Nem öltek-e meg a lidércek? — incselkedtek a leányok.

— Hogy van édősanyád?

— kérdezték az asszonyok. Bíró uram az utca ajtajában álldogált. Ráköszönte a nagy jóestét.

Nézte a bíró nagy básmézkodással, aztán mégis csak ráismert.

— Mit keresel, Péter erre minálunk?

— Házasodni gyűttem — évődik a legény. Aztán csak elbeszélgettek egyről-másról.

A felszögből feketeruhás asszony jött lefelé. A bíró oldalabökte a legényt.

— Ahon gyün a régi szeretőd.

— Oszti hadd gyűjön — mondta a legény — eb aki bánja.

Azért csak felé básmézkodott.

— Jó estét — mondta az asszony, aztán ment tovább.

A bíró utána kiáltott:

— Héte hé! hát mán megsem ismeréd Péter. Pedig valamikor bezzeg erőst jól ismeréd.

Az asszonynak gyökeret vert a lába. Visszanézett kába értelmetlenséggel, hirtelen szédülettel.

A bíró jóakarattal nógatja a legényt.

— Eredj mán nó oda, ne féj nem eszön meg. Leindultak az uton egymásmellett, csendben, hangtalanul.

Aztán csak megszólal az asszony.

— Haragszol Péter?

A legény felfortyant

— Tán nincs okom rá?

Az asszony lesütötte a szemét, aztán nagykesőre azt mondta:

— A fiad nagyranőtt.

Valami belemart a legény lelkébe.

Az asszony kérlelte:

— Gyere Péter, nézd meg a fiad.

A legény hátraszegte a fejét akaratos daccal:

— Még csak az kéne...

Mit szólna az urad?

— Nincs uram!

— Hát?

— Meghót.

— Meg-e?

— Meg a tavaj télön

Az asszony befordult a kapun, a legény ment utána, zugó fejjel, haláraszált nemtörődömséggel.

A gyerek eléjük szaladt Rábámul kábán a legényr

— Hát e kia édes?

— Édősapád.

Megrázza a gyermek hitetlenül a fejét:

— Meghót.

Felsit a legényből a szó

— Nem hót meg fiam dehogy hót meg.

Ölbekapta a gyermeke szaladt be vele a házba

R. LORBER ILONA, az ünnepezt fiatal énekesnő, meghalt a mult héten Kolozsváron

Még ha meglássa valaki, félremagyarázza az örvendezését.

Az asszony ott sirdogált a sarokban

— Te Pétör bocsáss meg.

A legény nem szólt.

— Én nagyot vétettem ellened — de jóvátenném, az élő istenre esküszöm . . . Kimennénk az erdőbe, anyád visszaküldenénk a faluba. Ott osztéig élhetnénk.

A legény felhőrdült

— Nem soha!

— A gyermek mián Pétör, a gyermekünk mián.

Lekonyult fejfelé magához ölelve a kisleányt, sokáig hallgatott a legény, aztán megszólalt sri hangon

— Igaz . . . a gyermek mián . . . muszáj.

Fanny asszony kenyere

Irtá: Berde Mária

Egyszer volt, hol nem volt, olyan idő is volt nagyon régen, mikor Enyed nemcsak a tréfás szóbeszédben, hanem egy kicsit valójában is közepe volt a világnak, azaz: szép Erdélyországnak. Mikoriban a sokbátyás vár egyik pipatoriumában Köteles professzor irogatta a Magyar Egyezményes Philosophiáját s a kollégium kapujából Körösi Csoma Sándor vándorbolja kopogott kifele. A keletre nyíló Szentkirály-utcán . . . Aztán idősb Szász Károly szava hangzott ki valamely tantéremből, vagy megyegyűlésből, egész a Királyhágón tulig, Széchenyi lelkéig. S később, mikor a Vár-czágás utcabéli „Burg“-tól a kollégiumig Kemény Zsiga diákléptei koptatták a hepehupás macskaféjeket.

Nő de álljunk meg a hírességek valamelyikénél. Ők is csak emberek és velük is ezer apróság történt, akárcsak más koszorutlan halandókkal, Tehát Szász Károly az idősebb, róla szól mai krónikám. Azaz, hogy nem is róla, hanem a jobbik feléről . . . Miért, kérdezi valaki, hát az ilyen kitűnőségek is egy jobbik és egy rosszabbik félből állanak? Igenis, úgy van, ha tudniillik megházasodtak és jól házasodtak. Szász Károly pedig jól házasodott, de nem a szó hétköznapi, hanem igaz értelmében. Ambárhogy nem egészen úgy, ahogy szülei tervezték . . . Először ugyan „megfelelő“ leányzó után nézett a fiu, Köteles professzor deli Ágnes leánya személyében, de ez a fakadozó szerelem gyorsan hullatta el szirmait, mert az akkor még nagyon is ifiu „idősb Szász“ rájött, hogy Kötelesné asszonyom kuruzslással akarta őt leányának megszerezni, tartani. Fölháborodott Szász Károly világosságos lelke és egészében elfordult a híresszép enyedi kisasszonyoktól, akik bizony tüzzel pattant gazdasszonyok voltak, de aztán pont. — Nem tehettek róla: a négy évig tartó kántoriskola idejét a kántorbácsi füres hordóiban bambázták keresztül, mert rektram örökkön a gazdaság-

ban vesződött. Szász professzor urnak pedig a kiábrándító kuruzslás után olyan asszony kellett, kinek, Sapphóval szólva, „Piériában rózsák nyilnak“, vagyis: akik a muzsák hangját is kedvelik, nemcsak a mozsárcsengést, fazéksustorgást.

Egy szép napon iszonyu skandalum szivárgott szét a jó öreg Enyed társaságbeliei között: Szász, a magyar nemes fiu, a Bethlen-kollégium professzora (ami magában nemzeti kötelezettség volt akkor is) és még egyszer: a Bethlen kollégium professzora (akkor kiskirályság: bor, buza), szóval, mai nyelven: a kitűnő parthie . . . uram bocsá' . . . a „Burg“-béli német nevelőnőt akarja a bor, buza, békesség-hez szépasszony feleségül . . . A rémhir villámként csapott a Vizaknán lakó szülőkre. Az anyát, nemes Aldobolyi Fülöp Débóra asszonyt vetette fel a kétségbeesés. Hát aztán Enyed város reményfosztott hajadonait és még reményfosztottabb leányos mamáit! Nevelőnő és német! Német és — horrendum dictu — pápista! . . . Nőhiszen szépen fog festeni a professzor ur háztartása! Az lesz csak a gazdasszonyosság, amit az a konyhát se látott, tintafoltos ujjú németné fog véghezvinni! Majd a kakast fogja megületni a tojásra és töltöttkáposztamagért szalajt a szomszédba . . .

Hanem minden fulánk hiába volt: Szász professzor és Münstermann Franciska egy pár lettek. S ki tudja, mi minden verődött a fiatal nevelőnő lelkéig a feléje csapkodó rosszindulatból. Az enyedi kékvértiek oly arisztokratikusan zárkózó „Burg“-jának is lehettek titkon halló fülei S ki tudja mit váltott ki a hazájától oly messzibe szakadt fiatal nő lelkében a keserűség . . . talán valami bátor, szép „majdmegmutatom“-os dacot.

Telt, mult az idő, a vizaknai szülők egyszerűen csak látogatásra szánták el magukat, hadd lássák, mily sorsra jutott boldogtalan fiuk. Levelet sem küldtek, merthát igazságot akartak és nem a levélre teremtett házi szemfényvesztést Débóra asszony tulajdon kezével dagasztotta meg az uticipót, aztán sajtót, koppasztott récét, szalonnát és sok mást pakkolt hozzá a párnászsákba. Nem is az utra, igazándiból, oh dehogy! Hanem hát annak a szegény fiunak! Ki tudja, mi német panccsal él a szegény . . .

Egy szép őszi délben csak befordul a váratlan uti batár Szász professzorék portájára. Pirulva jó elő az ujdonsült menyecske (Szemérem vagy konyhatűz?) Ejnye, hisz ez nagyon is jóformájú fehérnő, nem afféle tálétrappos német, mormogja az após maga szakállába. Az anyós azonban nem ilyen ingatag, puhítható fából szokott lenni. És az igazi anyós nem is a lány anyja, hanem a férfité. A leány anyja hálás vejének, — legalább titkon, ha szemébe ki is mutatja foga fehéret — hogy „szerencsésül akadt“ leányához. De a férfi anyja! Az hol-táig hiszi, hogy a fia különbet is kapott volna és csak megégették, modernül: megfogták a szegényt. A férfiú anyjának száz szeme van, aztán az ötven

jobbal a fiát óvja és az ötven ballal a menyét mustrálja.

Nos, míg a vendégek melegedtek, Fanny asszony hamarosan újból a konyhába fordult. Gyorsan egy kis borsos-szegfűszeges borlevest az öregeknek, aztán egy kis hamarkész restgadzasszony rétest az ebéd tetejének. . . Odabent ezalatt terítéket pótolni s mindjárt asztalon a tál. — A borleves csupa tűz. A libasült ropogós, hogy gyönyörűség. A piros káposzta tejfölös zamata egészen kirántja ipamuram alól a talajt. . . Dicsérgeti ezt is, azt is. S mi több, szereti is a sok jót, ami székelül azt teszi, hogy veszi és eszi, derekasan. . . Débora asszonyban felberzenkedik valami. Hogyne. Férjura ma, először az életben, cserbenhagyta őt. Olthon ő is együtt sápitozott a „szegény fiamon” s most, ahelyett, hogy kényeskedne, eszik, mint hat. Hjah, kocsrázás, őszi levegő. . . Nőhát ő, Débora asszony nem fog felülni az ilyen szemfényvesztésnek. A leves, a sült, az nem próbája a magyar gazdasszonynak. Kenyerével cenzurázik az igaz menyecske. Avval fog az asszonykára rápíritani. Benyul hát Débora asszony az asztalkendőbe s megapintja az illendőség szerint abba csavart mindennapit. Aztán diadallal néz körül. No, áruló férfinép. Most.

— Kedves menyemasszony, sugja a kínálkodó menyecskének, (ki is most vétetett ki a tálból egy

óriás laposcubákat a megtántorult öreggel) minden pompás, izletes, szó sincs róla; de mégis, mondja meg a szakácsnéjának, hogy a kenyeret kissé tovább kell a kemencében hagyni. Tippanós. . .

A menyecske arca lánggá pirul. A sugás olg hangos volt, hogy mindenki hallhatta. Az urár néz Fanny asszony, aztán szépen, nyugodtan meg szólal:

— Köszönöm, kedves napamasszony jótanítását, de meg kell vallanom, hogy én, engedelmével — kenyerem épp a kemencében lévén — a napamasszony hozta párnazsákból vettem ki a cipőt az ebédhez s abból szeltem az asztalkendőkbe.

Débora asszonynak torkán akadt a falat, de a kritika is, örökre.

Szász Károlynéből pedig messi földön hies gazdasszony vált. És vajjon csoda é? Nő volt szerelmes német nő, három jelző, mindje a csodálatos alkalmazkodni tudást jelenti. Hogy pedig nemcsak jó magyar kenyeret sütött, hanem háderék magyar fiut is nevelt, kik közül egyet a Szentlélek, egyet a muzsa csókolt homlokon, ez már nem az én történetem vonalain kívül eső mozaikkövecseim jelzik, hanem az erdélyi református egyház és a magyar irodalom határköveimelyeken mindig ragyogni fognak az ily nevek: Szász Domokos püspök, Szász Károly, a költő.

Himnusz az élethez

Irta Karl Henckel.

Az éjnek s a fénynek a magzata vagy,
tűzből és vízből oredtől,
te vagy a porszem, s a végtelen nagy
éteri fénybe feredtél.
Őserejével az úr emele
a Kaosz fölébe téged
s azóta rohanva száguldod be
a léget.

Ritmikus renddel telve az úr,
démoni áramod: orkán,
vad viharodtul riog a zür
bősz habok árjába forrván.
Árnyad a jéghegyek ormán lebeg
glóriás lelkeknek arcán
s őrszemet állasz a bősz elemek
vad harcán.

Búra, kinokra s az ősi keservre
te dobod a lázadas üszkét,
édeni bájra s a rózsakehelyre
te tűzöd a sebező tuskét.
Tavaszi naptól, ha enged a fagy
s cserje, virág, fa feléled,
mind, ami napba tör, él, mozog, áll: Te vagy
őh Elet!

Fordította Erdélyi Lajos.

Tanda pópa

Irta: Slavici János

Fordította: Pálffy Márton

4

II.

A papi hivatal elég szüköcskén eresztett négy kis darabka föld a határon, kepe a hivektől, nő meg a keresztelés és a temetés — mind egybefogva is alig valami, mert a föld nem termett jóformán semmit, a kepe csak a neve volt kepe, a keresztelést meg a temetést pedig ingyen végezte a pap.

A templom mellett volt egy pusztá ház, csak névleg ház. Benne tartotta volna a marhát a gazdája, ha tudniillik lett volna neki. A kertnek is megvolt mellette a helye, kert azonban nem volt, azaz mégis volt, hiszen Szerecsiafálnán ismeretlen dolog a kerítés. Trandafir tiszteletes megvásárolta volt házastól, mindenestől s benne lakott. A papi lakká előléptetett alkotmány azonban nem sok javítást láthatott, mert igen omlófélben volt, a fala rosta, a fedele háló. A papnak elég baja volt a mások házára gondot viselni. S amilyen a ház, az asztal se különb. Hogy is szól csak a puposok országáról a mese: nem ők igazodnak utánad, hanem te utánuk; hogy élhetett volna másképen a pap, mint a falu? Egyedüli szerencséje csak a papné hozományocskájában volt, de ahonnan mindig csak vesz az ember, előbb-utóbb kifogy.

Ez így nem jól megy — elmélkedett Trandafir — s úgy tett, mint a világi emberek, mindenekelőtt a maga háza után nézett.

Mindjárt tavasszal egy cigánnyal vályogot vetetett s megtapasztotta a házat. Pár nap alatt mind a négy fal ott állott szépen megtapasztva és kimeszelve. Ezentul szivesebben állt künn a pap, mint benn; belülről nem lehetett olyan jól látni a meszelt falat. Meszelt fal Szerecsiafalván — nagy dolog a, kivált, ha az ember azt is elmondhatja: „Ez az enyém“ Egy dolog azonban nem volt inyére. Ha szemét a falról a fedélre vetette, bekivánczozott a házba, mint aki már eleget látott. Csak a falat akarta nézni, mégis mindig a fedelet látta. Átkozott fedele! Nem nézhette tovább.

Lent a völgyben az ott rekedt vadvizek között nemcsak fűzfa terem, van ott bőven káka, szittyó, sás, sőt egy-egy nádszál is akad.

Megállj csak — gondolta magában a pap s neki állított egy embert a kákának-nádnak. Szombatra a ház környéke tele volt fűzavesszővel összekötött zsuppokkal s a rákövetkező szombaton a fedél kifoldozva csinosítva, a gerincén nádzsuppok, bennük a két végén két karó. Ez már éppen jó — s olcsó remeklés volt. Az emberek, amint elmentek a pap háza előtt, megmegcsóválgatták a fejüket: „Ne te né, ördögadta papja!“ A papnak meg most már jólesett ki-kiülni.

De ez az öröme se tartott sokáig. Ujra talált valami kivetnivalót, ami nem tetszett. Igen a mezőn érezte magát. Ha már olyan ház, mint az övé, nincs a faluban, úgy illenék, hogy valahogy legyen is elválasztva a falutól. Szinte áhitotta azt mondani: „nálam, odahaza“ híszen a „nálam“ egyértelmű volt ezzel, hogy „a faluban“ Kerítés kellene ide s egy kis kapu, legyen amin belépjenek a hivek, ha a paphoz jönnek. Nem baj, ha csak a neve kerítés s a kapu csak hágsó, de legalább, akinek a pap házában van keresnivalója, vegye észre, hogy előbb a pap udvarába kell betennie a lábát.

Ujra fogadott hát egy embert, elküldte tövisért és karóért. Karót a földbe, köréje töviset — kész a kerítés. A ház előtt, a templom felől mintegy négyszáz ölnyi tér bekerítődött. Ajtó rajta: négy karó keresztben, összefogja két karó. Főleg a papné örült, hogy így bekerítve találta magát, a pap meg azért örült, hogy a papné örül. Olyan áldott nap nem volt, hogy a pap, vagy a papné legalább tiszter el ne mondta volna a gyerekeknek: „Ki ne menjetek az udvarról, játszatok szépen idehaza!“

Ha az ember egyszer valaminek nekivág, nem éri a végit: egyik kívánság szüli a másikat. Most a papné vett a fejébe valamit. Tudod mit, apó — szólt egy reggel — jó volna, ha a

kerítés mellé egy kis veteményest kerithetnénk.“ — „Veteményest?“ — „No igen, hagymának, muroknak, paszulynak, pityókának, káposztának.“ A pap nagyot nézett. Hát ez is lehetséges, veteményes Szerecsiafalván?! De máról-holnapra úgy megtelt a feje hagymával, pityókával, — mivel, hogy egy néhány nap mutva a kert fel volt kapálva, az ágyás készen. Nem volt nap, hogy pap és papné legalább átlag tiszter ki ne ment volna az ágyáshoz megnézni, kibujt-e már a vetemény. Egy nap megjött aztán a nagy öröm. A kora reggel kitekintő pap ujságolta: „Asszony, asszony, kelj fel!“ — Mi az, mi történt?“ — „Kikelt, bizony Isten, kikelt.“ Ezen a napon pap és papné, meg ahány gyermek mind ott guggolt az ágyások előtt. Az volt a legboldogabb köztük, aki előtt a legtöbb kelt ki.

Az atyafiak, amint eljártak a pap háza előtt s bekukucskáltak a töviskerítésen az ágyásokra, újra csak azt mondták: „Ne te né ördögadta papja!“

— Hallod e, papné, — szólt most a pap — vajjon nem lenne-e jó, ha a kerítés mellé s az ágyások közé törökbuzát vetnénk?

— Bizony jól mondasz. Hogy szeretem a tejes kukoricát!

— Hát én, kivált szenen sütvé!

Ujabb munka! A pap körülkerítette magát kukoricával. Már előre örült a lelke, milyen szép lesz, ha köröskörül megnő s befedi a sövényét, amely már kezdett a papnak nem tetszeni. De hát a régi nóta: egyik baj szüli a másikat. A ház mögött is volt egy jó nagy darab hely, öt akkora, mint a már beültetett rész. Mért álljon az ott üresen? Nem lehetne-e vajjon oda is kukoricát vetni?

Künn a határon, a Képen, szántottak, vetettek az emberek, de benn a faluban érintetlenül hagyták a földet, mert hát az azért falu. Marcu Florii Cuculuinak, a pap szomszédjának volt egy ekéje. Nem a legjobb, de azért eke. A Marcu szomszédjának meg Catanas Mitrunak volt két tehénkéje s egy girhes lova. A pap, meg Marcu, meg Mitru meg a két tehén, meg a ló reggeltől estig addig törték magukat, amíg a hely is fel volt törve s bevetve törökbuzával.

Ezentul a pap szivesebben időzött a ház mögött. Szép dolog, gyönyörű dolog az a barázda. Hát még ami kinő belőle, az a szép kukorica-szár! A pap mégis csak vakarta-vakarta a fejét, valami újra ráfeküdt a lelkére. Ez már nehezebb munka volt, nem mert belevágni: a határon levő földjei jutottak eszébe. Eddig részében dolgoztatta. Mit csináljon velük? Szerette volna maga mivelni, hadd lássa a maga vetését, hadd mutathassa meg a papnének, aztán összel — hm, de kecs egetőnek ígérkezett.

(Folyt. köv.)

1. Narancsvirág szüret.

Hogy készülnek az illatszerek?

Ősrégi szokása az embernek, hogy szeretett és használja az illatszereket. A fiatal lány rozsát tűz hajába, övébe, öreg nénikék levendulát, bisziókat szolgoltnak a templompadokban. A virág a legkedvesebb, leghasználatosabb illatosító, a legszegényebb ember is hozzájuthat gyönyörködhet benne és örömet szerezhet vele másnak.

Az élő virág illata szoktatta rá az embereket az illatszerek használatára. A régi rómaiak illatos olajokkal dörzsölték be testüket, fürteiket, s a rózsakedvelő törökök főként azért termelték annyi rózsát, mert a millió, meg millió virágból készült rózsaoilaj egyik igen fontos keresetforrásukká vált. Napjainkban épen hallatlan fényűzés folyik az illatszerekkel. A parfümök (az illatszerek közhasználatos francia neve ez) sokszáz változata forog közkezen s nehéz milliókra megy csak a behozatali vám, melyet a fényűzési cikkek minősített illatszerek külföldről való behozataláért például román

kereskedők fizetnek. A külföldön, különösen Franciaországban a parfümgyártás egyik legjövődelműbb iparága az államgazdaságnak. A legkülönbözőbb illatszereket küldik szét onnan a világ minden tája felé, mert a parfümök között a francia gyártmányu a leghíresebb, legkeresettebb, tehát — legdrágább is. A franciaországi illatszergyártás legnagyobb központja a provencai Grasse városka. Virágok és illatok e birodalmából valók az itt közölt fényképek is, melyek a parfümkészítés titkaiba vezetik be az olvasót.

A kicsiny Grasse egész határterülete paradicsomi bujaságu kert, melyben a virágok legkülönbözőbb fajtái ontják az illatukat, s gyönyörködteik színpompájukkal az ember szemét. Itt március

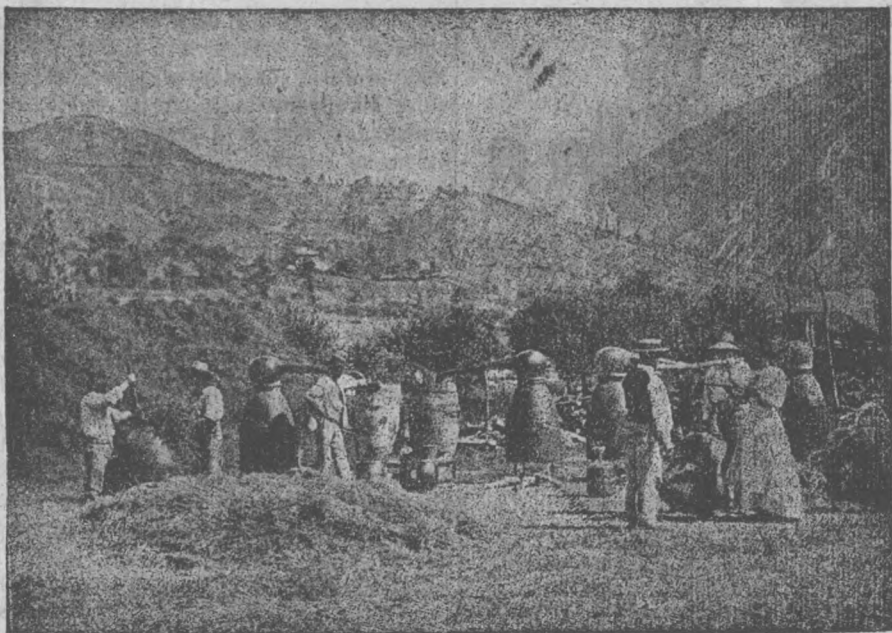
elején már nyitni kezd a millió meg millió virákehely és május végéig pompázik ez a paradicsom. S e három tavaszi hónap alatt állandó a virágszüret, a virágok sejtelmes, bűbajos lelkének összegyűjtése.

A parfümgyártás szempontjából a rózsza és

2. Rózsaszirmok osztályozása.

narancsvirág a legértékesebbek, mert illatuk bőséges és kiadós. Első képünk éppen egy ilyen narancsvirágszűretet ábrázol, mikor a kis francia város apraja-nagyja, különösen leányok, asszonyok, a narancsvirág begyűjtésével van elfoglalva. 1000 kilogramm virág szükséges ahhoz, hogy egyetlen kilogramnyi narancsvirágillatot elő lehessen állítani, míg egy kilogramm rózsailathoz 5000 kilogramnyi rózsza halálára van szükség. No, de ehhez mérten horribilisek az illatszerárak is. A narancsvirág illateszencia kilója 8—10 000 francia frankba, tehát százhusz—százötvenezer lejbe kerül. Elképzelhető, mennyi narancsfának kell virágborulnia Grasseban évenként, hogy illatukból a világ

3. Az illat kivonása párlás útján.

minden államába jusson, hacsak eszencia alakjában is.

A második képünk egy illatszerüzem munkahelyiségét mutatja be. Ami halmokban ott hever és frissen esett, puha hókupachhoz hasonló, az nem egyéb, mint frissen szedett rózsák finom szíromleveleinek tömege. A munkások már osztályozzák itt a szírmokat a különböző rózsafajták szerint. A virágok porzóját kiszedik, mert ezek „eszik” az illatot, s csak a kelyhét hagyják meg a szírmokkal, melyeknek finom a erecskéiben virág lelkének vére: az illat kering. Innen keil különböző eljárásokkal kivonni és illó olaj alakjába sűríteni a parfümösszencsiát, hogy azután finom hölgyek illatosítsák annak felhígított csöppeivel csipkés kendőcskéiket, vagy apró legénykék locsolhassák széjjel, ugyancsak bőven hígított állapotban, husvétkor viruló fiatal leánykák bluzára, hajára, hogy „el ne hervadjanak.”

Harmadik képünk az illat kivonásának egyik módszerét ábrázolja. Gömbölyű, pocakos retortákban történik az illat lepárlása. A rózsaszírmok tömegét gőzölik, forralják és így száll ki a rózsalelke a fornyadt szíromból, hogy a retorta hideg falán csöppekbe sűrűsödve a kazán fenekére hulljon alá. A szírmokhoz azonban előzőleg bizonyos zsírsanyagot kevernek, míg egy pomádészerű pépet nem nyernek. A zsírsanyag magáaveszi az illatot, s azután tiszta szeszt kevernek hozzá, melynek az a tulajdonsága van, hogy a pomádéba rejtőzött illatot kiválasztja és magábaissza. Az így illatosított szesz rakodik le azután a retorta falán, s gyűl össze annak gömbölyű begyében, ahonnan végül diszes üvegcskébe kerül és innen: szép hölgyek zsebkendőjére.

SZÓBESZÉD

University Library

Az új rendelet — Szomszédok, ha egymást keresik

Beszélgeténk szegény megboldogult papommal a kapujában. Arra jön a községi bíró.

— Mi ujság bíró uram? — kérdi tőle a tiszteletes.

— Van elég — mondja hivatalához illő fontossággal a bíró. — Éppen most jött egy rendelet, hogy az állat elhullását nem elég feljegyezni az irodán, hanem a dögtéren is meg kell jelölni.

— Hát ezt hogy képzelik? — kérdi a tiszteletes.

— Hát például megdöglik a tiszteletes urnak egy disznója. Azt eltemetik a dögtéren s a temetés helyére cöveket szurnak s reá írják: *Kende Sándor egy disznó.* Zs. J.

Az udvaromon levő istállóból a szomszéd udvarra is ajtó szolgált. Így mindennap volt találkozásom a szomszédban lakó házigazdával, öreg Józsa bácsival. Egy husvét napján különösképpen nem az udvaron találkoztunk, hanem a falu közepén folyó patak hidján. Kérdem az öreget:

— Hogy esik Józsa bácsi; hogy ma még nem találkoztunk odahaza? Pedig meg akartam ám kínálni jóféle szilvapálinkával.

— Én sem értem, hogy nem találkozhattunk — sajnálkozott az öreg — pedig ma kétszer is jártam az istállóban, a marhák között. Zs. J.

Kisértetek riadója

Vérharmat lept a zöveget,
Véres húst faltak a földet.
Sajt visszhangz nek a völgyek,
Ebnyáj vonít a hold alatt.

Sóhajt suhognak a felhők,
Sikolyt sikongnak a szellők,
Hörgést hörögnek az erdők,
Faloak úrlől tántunganak.

Vértől vörös a teli hold,
Pogoly huhog, kukik rikolt,
Kisértetek órája van.

Minden sarkot rém látogat.
Csitt. Háljátok? Nagy-hangtalan
Verik a vészharang: kat.

Darvas János

Magyarország és az őt környező államok között izgalmas feszültség keletkezett az elmúlt héten, amelyből a sajtó jövőmondói egy közeli háboru kilátásait vélték kiolvasni. Fokozták ezt a hangulatot Erdélyben a határmenti katonai hatóságok statáriális rendelkezései, melyek azonban mind elhamarkodottnak bizonyultak.

A kisantant kormányaiban ugyanis az a gyanu ébredt fel, hogy Magyarország sietni fog kihasználni azt a hirtelen támadt szakadást, mely a párisi konferencián a nagyhatalmak között beállott és netalán háborus megmozdulásokra ragadtatja magát. Magyarországon valóban fel akarták használni az antantban keletkezett egyenlenséget, de inkább a jóvátétel enyhítésére, esetleg teljes elengedésére, mint háborus készülődésekre, melyeknek eredménye teljesen kilátástalan. Szegeden, Debrecenben, Békéscsabán népgyűléseket tartottak, de tartottak Budapesten is, amelyekben a jóvátétel ellőrlésének követelésén kívül tényleg háborus hangok is felhangzottak, ám ebben

nagy része volt a cseh lapok egy elsieltett közlésének, mely a kisantant Magyarországhoz intézendő jegyzékét előre kikottyantotta s azt fenyegető mumusnak festette a magyar közvélemény falára.

A cseh lapok közlése után két héttel valóban átnyújtottak a nagy és kisantant budapesti követei egy-egy jegyzéket Daruváry Géza magyar külügyminiszternek, ám ezek a jegyzékek igen barátságos hanguak voltak. Azt kívánták a magyar kormánytól, hogy hasson lecsendesítőleg a határmenti helységek hangulatára, de szó sem volt azokban háborus fenyegetésről. A magyar kormány felkérésére Szegedre és Békéscsabára antant-bizottság szállott ki, hogy a kisantant által felpanaszolt tüntetések ügyében beható vizsgálatot tartson.

Németországban mársokkal súlyosabb a helyzete. A francia és belga csapatok valóban megkezdtek az előnyomulást és Essen, a nagy gyárváros megszállása után Bochum vidékét is birtokba akarják venni, mely vidék kiterjedt kőszéntelepek központja.

Németország a világ népeirez tiltakozó kiáltványt és minden állam kormányához tiltakozó jegyzéket küldött, melyekben felpanaszolja, hogy a franciák a békeszerződést megsértve vonultak be újabb német területekre. A német nép eleinte nyugodtan fogadta a megszállás híreit, azonban a franciák további előnyomulása és Keletről a francia kormány által beugratott lengyelek betörése miatt elveszítette a hideg vétét és

több helyen fegyveres összeütközések keletkeztek úgy a francia, mint a lengyel haderőkkel szemben.

A német kormány a francia előnyomulással a békeszerződést megszegettnek tekinti és hivatalosan értesítette a párisi kormányt, hogy az összes készpénzfizetési és természetbeni hadisarcok kiszolgáltatását beszünteti.

Münchenben és Berlinben olyan hatalmas tüntetéseket rendeztek, amikre még nem volt példa. Berlinben több mint félmillió ember vett részt a tüntetésben. A népgyűlések

tiltakoztak a franciák erőszakos fellépése ellen és a felizgult tömeg az antant követségei helyiségeit megakarta ostromolni. A megszállott Bochumban is nagy tüntetések voltak a francia tábornok lakása előtt. A tömeg a pályaudvarnál összeütközött a francia katonasággal, mely egy embert megölt, többet megsebesített közülök.

Lengyelország tizenhét korosztály mozgósításával támogatja keletről a francia hadműveleteket. Korfanti főkelővezér is csapatokat toboroz, hogy betörjön Felső-Sziléziába. A lengyel mozgósítás miatt Oroszországban is nagy a felháborodás. A szovjetkormány azzal fenyegetőzik, hogy be fog vonulni Lengyelországba. A lengyel kormánynek Memel városa miatt is mozgósítania kellett, mert ott a litvánokkal került harcra a sor. A litvánok súlyos harcok árán elfoglalták Memelt s az egész lengyel-litván határon, a semleges zónában harcokra került a sor, melyeknek már számos sebesültje és halottja is van. A szövetségeket nagy aggodalommal tölti el Memel város eleste, mert erre nem voltak elkészülve.

A franciák minden követ megmozgatnak, hogy támadó fellépésükhöz a többi európai kormányok támogatását is megnyerjék. Anglia hallani sem akar erről, Olaszország egy szál katonát sem hajlandó áldozni, de egyöntetűen azt tanácsolták a francia kormánynek, hogy mérsékelje a németek elleni föllépését. Az amerikai csapatok teljesen kivonultak abból a szakaszból, melynek megszállását a békeszerződés annakidején Amerikának tette köteleességévé. Poincaré a spanyolokat is próbálta megmozgatni, de valószínűleg itt sem számíthat sikerre.

Ha a franciák teljesen végrehajtják a Ruhrvidék megszállását, hetvenhatmillió tonna széntermelés fölött fognak rendelkezni. Szerdától kezdve negyvenszázalékos szénadót vetettek ki a megszállott vidékre, hogy ebből fedezzék az új megszállás költségeit. A megszállott területek bankjainak pénzállományát is leakarják foglalni. A Ruhrvidék megszállási költségei havi hétmillió arany márkára emelkedtek.

Amerika nem nézi jószemmel a franciák esztelen hadjáratát, már csak a saját érdekei szempontjából sem. Mintegy *huszonhémillió dollár* rug Amerika követelése az európai államokon, ezt pedig lehetetlen behajtania egy háboruszkodó Európán, amelynek pénze egyre értéktelenebbé válik. Egyelőre *Harding* elnök megtiltotta, hogy Európába akár államoknak, akár egyeseknek fegyvert szállítsanak. A jóvátételi bizottságban pedig Amerika képviselője, *Boyden* szenátor kijelentette, hogy a versaillesi békeszerződés gyökeres megváltoztatásra szorul. Egy nagy európai háboru előszele érzik a levegőben, hacsak Amerika nem gyakorol olyan erős nyomást európai adósaira, hogy ezek elálljanak háborus terveiktől, amelyekkel csak újabb nyomort zudítanak az egész világra.

Oroszország a lausannei konferencián elérkezettnek látta az időt, hogy a román kiküldöttekkel tárgyalásokat kezdett a kölcsönös jóviszony kiaknázása végett. Duca külügyminiszter és Diamandü meghatalmazott miniszter több ízben tárgyaltak Csicserin népbiztossal. E tárgyalások Bessarabiára kérdésére is kiterjedtek, általában azonban főként arra irányultak, hogy Románia oroszellenes politikáján valamiképpen változás idézessen elő, minthogy a török tengersizorosok kérdésében Románia érdeke közelebb áll az orosz érdekekhez, mint a vele szövetségben lévő nagyantant érdekeihez. A tárgyalások eredményéről még bizonyosat nem lehet tudni.

A görög hadsereg a megszállt francia parancsnok tiltakozása ellenére elfoglalta Drinápolyt. A tráciai helyzet épen ezért mind veszedelmesebbé válik. A törökök is nagy haderőket vontak össze Tráciában, minthogy Drinápoly visszaszerzése a török békefeltételeknek egyik legfőbb pontját képezi. Mindennap új háboru kitörésével számolnak a Keleten is, mert a nagyhatalmak minden békéltető kísérlete kudarcot vallott.

Memel városa körül, mint fentebb említettük, élénk harcok folynak. A memeli helyzet megvilágítására tudnunk kell, hogy ezt a német várost és környékét a nagykövetek tanácsa önálló tartománynak ismerte el és a

szövetséges nagyhatalmak kormánya alá helyezte. A döntéssel sem a lengyelek, sem a litvánok nem voltak megelégedve, mindegyik fél magáénak követelte a várost. A litvánok francia megszállt csapatoktól foglalták vissza Memelt, bár a franciákat a tengerről a szövetségesek hajóhada is támogatja.

NÉPGAZDASÁG

NAPTAR

Január 21 - 31.

HOLDVÁLTOZÁSOK:

jan. 24. első negyed, 31. holdtölte

VÁSÁROK:

Január 21. Felsőszivágy, 22. Sajóudvarhely, 23. Buziás, Kendilőna, Váralmás, 24. Mezőmészes, Szászkeresztúr, 25. Bánffyhunyad, Bereck, Csíkkozmas, Gyalakuta, Lajosfalva, Nagyenyed, Rozsnyó, Szentbenedek, 26. Bátos, Erzsébetváros, 27. Hódos, Mikeszása, Zám, 29. Szászsebes, 30. Feketető, Kúrpéd, 31. Szatmár.

A fegyver és a munka harca

A népek gazdasági erejének izgató válsága lett urrá abban a miveletben, hogy most a francia hadsereg sok tizezres számmal, ágyukkal, tankokkal és egyéb hadviselő eszközökkel bevonult Németország legnagyobb ipari területére. Így, fegyveres erővel akarja kifacsarni németiparmunkájából az aranyakat. Bányásztatni akar, vasat akar öntetni és új fegyvereket is akar gyártatni, s mindebből örök pénzforrást akar teremteni magának. A német erre nem ragad fegyvert, nem csinál ellenállást, csak azt mondja és azt teszi, hogy a kényszerített munka alól kivonja magát, nem dolgozik.

A fegyveres kéz és az üres kéz harca ez; s az egész világ mintegy a saját sorsát kérdezi, mikor léleketét visszafojtva figyel: vajjon melyik kéz lesz a győztes? A fegyver fog-e győzni a munkán, vagy a munka megtagadott és visszavont ereje fog győzni a fegyveren? Az emberiség nagy próbája ez; talán utolsó próbája, melyen eldől, hogy fegyveres leigázottság lehet-e a munkának, a népek alkotásának és termelésének a hajtó ereje? Lehet-e új rabszolgaság?

Művelt, eszes munka, bőséges eredményű munka kell, hogy mindaz a nélkülözés megszűnjék, ami a háboru folytán nemcsak Európában, hanem az egész világon előállott. Ennek a művelt és eszes munkának lényeges részét végezte el eddig a német nép, s ennek a lényeges résznek az elmaradásra újabb végzetes bajokat zudít az egész emberiségre. Itt van a helyzet ugrópontja, hogy a francia fegyverek kényszerítése tulajdonképpen a művelt és eszes munkának az óriási hányadát üzi el a világ életéből. Dologtalan és tudatlan vad népek számára a fegyveres kényszerítés, a rabszolga-munkára való kötelezés még kiemelése lehetett azoknak a vadnépeknek addigi állapotukból; tehát az emberiség általános érdekéhez viszonyítva, bizonyos régiebb korokban és bizonyos elmaradt népeknél a rabszolga-munka tette serkentést és haladást jelenthetett. Azonban munkához szokott, teremtéshez szokott és abból élő népnél a rabszolga-munka már lealacsonyítás az eddig elért kultúráról, tehát veszteség az egész emberiség számára.

Ezért lehet azt mondanunk, hogy a munka és a fegyver harcában az utóbbi rút vereséget fog szenvedni. Az emberiségi fejlődés színvonala nem türi a visszaeséseket, hanem minden csorbáját igyekszik helyrehozni és minden addigi színvonalát igyekszik túlnőni. A fegyveres kényszerítés elől visszavonuló eszes és művelt munka a maga

hiányával le fogja törni a fegyveres kényszerítést. Turkáhatnak a megszállott bányákban, néhány ezer munkást korbáccsal is hajthatnak dologra, a lényeg mégis az lesz, hogy hiányozni fog az eszes és művelt munka, hiányozni fog annak többtermelő lelkesültsége és folytonossága.

Ellenben a fegyverrel kényszerítőknek minden kényszerített munkás mögé egy-egy szuronyt kell állítaniok, hogy a tessék-lássék munkát kihajszolni tudják belőle. Két munkaerő vész el ebben a szuronyos rendsorban; egyik, aki kedvetlenül dolgozik, másik, aki szuronyosan felvigyáz. Mindakettő költségbe kerül, de honnan vegyék azt a költséget, ha a kényszerített munka nem tud többtermelést hozni? A fegyveres hatalmaskodás csődje előrelátható. És a világ veszíteni fog egy sereg értéket, számüzötten és földönfutóan fognak lézengeni országok népei, de ebből mindmind nem terem új arany senki számára. Csak legföljebb egy tapasztalattal lesz gazdagabb a fegyverben bizó népek országa is; azzal, hogy a fegyverben mégse lehet bizni.

Egyelőre még a szégyen miatt nem tudják ezt bevallani. De ennek a szégyennek a pirja jelenlenti a fegyver nélküli munka győzelmének a hajnalát.

A bankókvitel korlátozása. A mai idők természetrajzába tartozik, hogy az államok a pénzüik értékét még kiviteli korlátozásokkal is védik. Nem engednek sok bankót ki a maguk pénzéből, nehogy külföldön felgyűljön és ott emiatt a felgyűlés miatt is a pénz értéke alább essék. Éppen úgy nem szívesen engedik ki a külföldről bekerült értékesebb idegen pénzt se, hogy ezek iránt ne támadjon idebenn nagyobb kereslet, ami megint a belföldi pénz értékét nyomja. Ettől a fellogástól vezettetve az összes gyöngépező országok korlátozzák a pénzkivitelét úgy a belföldi, mint az ide bekerült értékesebb külföldi pénzekre vonatkozóan.

Nálunk is már régebb idő óta megvannak ezek a korlátozások. Ujabban, különösen a lej esése miatt még szűkebbre szorították a pénzkivitel iránti rendelkezéseket. Az új rendelet szerint lejt engedély nélkül semmiféle összegben kivinni nem szabad. Idegen valutában a következő összegek vihetők ki minden engedély nélkül: ezer francia frank, belga vagy svájci frank, olasz lira, cseh korona, szerb dinár, drachma, vagy leva. Husz angol font, vagy száz dollár. A pénzügyminiszter engedélyt adhat a következő összegek kivitelére; 2000 francia, belga, vagy svájci frank, 3000 olasz lira, cseh korona, dinár, vagy drachma, vagy ötven angol font, vagy 200 török lira, vagy 10,000 bolgár leva, végül 200 dollár az Amerikába kívándorlóknak. Ezeknél nagyobb összeg készpénzben nem vihető ki még engedély mellett sem, a pénzügyminiszter azonban a fennálló szükség igazolása ellenében (árak kifizetése, költözés, betegség) engedélyt ad magasabb összegeknek hitlélvél, vagy csekk alakjában való kivitelére. Minden engedély nélkül korlátlan összegben megengedhető: német márka, osztrák és magyar korona, valamint lengyel márka. Ugyanilyen valutára szóló csekkek és utlevelek is minden engedély nélkül, bármekkora értékben kivihetők.

Magyar cukor Romániának. Romániának nincs elegendő cukortermelése, hanem körülbelül 4000 vasuti kocsira menő mennyiségben külföldről kell cukrot hoznia, hogy a közönséget elláthassa. Eddig többnyire Csehszlovákiából szerezte be ezt a szükségletét. Viszont Magyarországon az új cukortermelési időszak azzal az eredménnyel végződött, hogy a magyar cukorgyárak összesen 7200 vasuti kocsira menő cukrot termeltek, amiből az ország szükségletére csak 4000 vagon kell, a többi fölöslegesnek mutatkozik. A magyarországi cukorgyárak előterjesztést tettek kormányukhoz,

hogy ennek a fölöslegnek a kivitelét Romániába engedélyezze. A magyar kormány az ügyről még nem döntött, a tavaszig várni akar a kiviteli engedély elhatározásával. A gyárak pedig sürgetik, hogy hamarabb határozzon. Igen érdekes, hogy közben Magyarország és Románia között félreértések, határincidensek, és egyéb keserőségek támadtak, holott tulajdonképpen úgy áll a helyzet, hogy a magyarországi ipar és cukorszállítás útján is valósággal meg akarják édesíteni a két ország közötti összekötést.

Az agrárreform „pártatlan” végrehajtása. Az Adeverul azzal vádolja a kormányt, hogy az agrártörvényt politikai részrehajlással hajtja végre. Így a három Mihályi testvér birtokából csak 500 holdat sajátítottak ki, ez is terméketlen, ellenben 4200 holdat meghagytak; a Vasilie Juvca birtokából kisajátítottak 100 holdat és meghagytak 2100 holdat, az őrnagy Pop Simon nagyki-terjedésű birtokából kisajátítottak 1200 holdat, ellenben 27.000 holdat hagytak meg Mármaros és Krassószörény megyékben. A Stern-testvérek 11.000 holdas birtokából csak 500 holdat sajátítottak ki. Másfelől Brassó megyében például a kisgazdáknak 50 holdat meghaladó birtokaikon kívül az ugynevezett Méheskertben levő 10—50 holdas mintagazdaságokat is kiméletlenül kisajátítják.

Miért nem lehet háború? A mindenünnen való riasztó lármára kezdett elterjedni a közönségben az a hit, hogy még közeli időn belül, még háború is lehet. Nyomban meg lehetett érezni, hogy erre az eshetőségre számítva, minden vonalon megindul a kapkodás és a dugdosás. Dugdosni kezdtek már a cukrot, a gyufát, a lisztet, még a petróleumot is. Nem úgy volt, mint ahogy a nagy háború kezdetekor történt, hogy minden piacra került, mert mindenki pénzt akart. Hanem úgy volt, ahogy a háború végén történt, hogy min-

dén elrejtözött a semmivé értéktenedett pénz elől. Mikor így a pénztől félnek az emberek és természetbeli javaikhoz igyekeznek kapaszkodni, akkor ez már azt mutatja, hogy a háborut senkise tartja jó üzletnek, még azok se, akik a háborus üzletekből megtudtak gazdagodni.

A háboruhoz való jó pénz most nincs sehol, pénz nélkül pedig háborut viselni nem lehet. Ebből ki lehet számítani, hogy háborus rémhírek lehetnek, de háboru mégse lesz, legfőleg csak csete-patézás.

Uj törvények készülnek. Gosma dr. közmunkaügyi miniszter kijelentése szerint közelebről egész sor gazdasági vonatkozású törvényjavaslat kerül a parlament elé. Uzsoratórvény készül a tisztességes kereskedelem megvédésére, azután új lakástörvény, mely a mostani lakbérszerződéseket két évre meghosszabbítja. Egységesítik a védjegy és áru-minta törvényeket és most készül az új vízjogi törvény is. Az új törvény a vízierők állami kihasználását akarja keresztülvinni.

H I R E K

A hóember

*Egy tőzsomszédom fabrikálta:
A törzse tákot hógomoly,
De arca büszke és komoly,
S a bot kezében; harcidárda.*

*Rohamsisak van rojta: jégből,
Ferdült szemére messzi néz;
Vu.óban, szó nyu nagyviléz.
Egy új Ro.und a Cid-regékből!*

*Bámulja ember, és a jószág, —
A macska fél, kutyám hereg,
És futó-fut a tyuksereg.*

*— Csak azt sajnálom, oh, te hóbab,
Hogy ine, ér a napsugár,
S holnap, már senkisémet csudáll!*

Farcád! Sándor

— R. Lorber Ilona halála. A héten tragikus körülmények között halt meg ez a szép fiatal asszony Kolozsváron. A nevét egész Erdély közönsége ismerte, majdnem minden nagyobb erdélyi városban gyöngyözködtek szép hangjában s kivételes tehetséggel előadott dalaiban. Többizben a kolozsvári magyar színházban is fellépett nagyobb operaszerepekben és mindig csakj tapsban és innepeltetésben volt része. Mindössze 26 éves volt és vakbélgyulladás vitte sirba. Mire megoperáltak, már kiderült, hogy késő minden segítség. Hétfőn temették, egész Kolozsvár osztatlan részvéte mellett. A román operaház művészei is koszorút helyeztek sírjára. R. Lorber Ilona képét a „Jushi“ című, japán tárgy operettből, melyben legnagyobb sikerei egyikét aratta, mai számunkban mi is bemutatjuk olvasóinknak.

— Korlátozták az utlevélkiadást. Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint a harminc évnél fiatalabb román

honos férfiak nem kapnak utlevelet. Az utlevél kiadásához szükséges katonai okmányok kiállítása elé akadályokat gördít ugyanis a hadkiegészítő parancsnokság. Érdeklődésünkre azt a választ kaptuk a hadkiegészítő illetékes tisztjétől, hogy ilyen irányu rendelet nem jelent meg. Ennek ellenére a katonai hivatalok gyakorlatban a fent említett álláspontra helyezkednek. Az érthető intézkedésnek oka, nyilvánvalólag a külpolitikai eseményekben van.

— Madách-ünnepek. Madách Imrénnek, a halhatatlan magyar írónak — mint erről címlapunkon bővebben is megemlékezünk — ennek a hónapnak 21-én lesz a századik születési évfordulója. Az Ember tragédiája európai nevű költője a most Szlovenszkóban levő Alsó Sztregován született, a legnagyobb ünnepséget tehát a szlovenszói magyarság rendezi emlékére Losoncon. Budapesten a teljes Ember tragédiáját hozzák színre az évforduló napján, mert tudni kell, hogy színházainkban eddig csak a Paulay Ede-féle átdolgozásból ismerhette meg a közönség a nagyszerű művet. Kolozsváron, a magyar színházban szintén az Ember tragédiája előadásával hódol a magyarság Madách Imre emlékezetének.

— Diszdoktorrá avattak egy szent Spanyolországban. A salamancai egyetem a Spanyol királyi pár jelenlétében nagy pompával ünnepelte meg avilai szent Teréz szenttéavatásának évfordulóját. Hogy a szent iránti hódolatukat kifejezzék, a spanyol tudomány apostolai kisérulcsa módját találták ki az ünneplésnek. Elhatározták, hogy a szentet az egyetem tiszteletbeli doktorává avatják s az avatás régi szertartás szerint meg is történt. A szentnek a városi dombon álló szobrát ünneppélyesen körülvette az egyetemi tanács és fejére helyezte a doktorkalapot, melyet egy előkelő spanyol dáma himzett.

— Román költők magyarul. A románok már jórőgen megkezdették jeles magyar irodalmi művek átültetését a maguk nyelvére, hogy az ő népük is hozzáférhessen Petőfi, Arany, Jókai és más nagy szellemek kincseihez. Mi magyarok ebben a tekintetben hátrább voltunk, a mi figyelmünk — néhány elszórt kísérletől eltekintve — csak most fordul komolyabban a román irodalom felé. Sok jeles költőjük, írójuk

Sole Simon és Fia

első erdélyi
ruggyantabélyes-
gyára és véső-
műintézele

Kolozsvár, Jókai-u. 2.

Katz és Mendel

férfi és gyermekruha
áruháza

KOLOZSVÁRFÖTÉR 10

Legelőcsőbb bevásárlási forrás!

van a románoknak is, érdemes műveikkel megismerkedni. A magyar lapokban, így a Vasárnapban is, sűrűbben lehet már találkozni románból fordított versekkel, elbeszélésekkel. A nagyváradi Keresztury Sándor most szép munkát hozott piacra. Kiadta a fiatalabb román írónemzedék magyarra fordított verseinek egy csokrát. Sok tehetséges íróval lehet megismerkedni a Keresztury könyvéből.

— Vak csillagász nagy jutalma. A párisi tudományos akadémia nagydíját az idén egy M. Kogn nevű fiatal csillagász nyerte el, rendkívül nagyjelentőségű csillagászati számításai jutalmául. M. Kogn teljesen vak, a háboruban veszítette el szemvilágát, de mint látható, tudományos munkásságát még nem hagyta félbe, sőt azóta a műegyetemre is beiratkozott. Persze, nem gyönyörködhet többé hatalmas távcsöveken át a csillagok világában, de a világ egyik legnagyobb zeneszerzője, Beethoven is süket volt, mégis a legcsodálatosabb zeneművekkel ajándékozta meg az emberiséget.

— Negyvenöt méteres állat. Őskori áradások alkalmával gyakran kerültek napvilágra olyan állati maradványok, melyekből világosan meg lehetett állapítani, hogy a történelem előtti időkben sokkalta nagyobb állatok éltek a földön, mint a mi korbunkban. Legutóbb a dél-amerikai Patagóniában találtak egy 2 méternél jóval nagyobb csontdarabot, melyből a tudósok megállapították, hogy tulajdonosa, a dinoszaurusznak elnevezett ősszállat negyvenöt méter hosszú lehetett. A ritka leletet a La Plata muzeumba helyezték el. Az eddig talált ősszállat csontvázak közül a legnagyobb 25 méteres volt.

— Csehnémet képviselő kémkedési pöre. Csehországban feszült érdeklődés kíséri Baeran (olv. Berán) német ellenzéki képviselő pörét, akit azzal vádolnak, hogy magyar és lengyel katonai körökkel tartott fenn összeköttetést. A Baeran elleni vádak meg lehetőségen ingatag alapokon épültek fel. Egy Nowakowsky nevű lefokozott s jelenleg is bebörtönzött hadnagy, továbbá egy Majoros nevű műszerész vallanak ellene, akik azonban állításukat mivel sem tudják bizonyítani. Baeran mosolygva hallgatja ezeket a vádakot, amelyek miatt már három hónapja ártatlanul ül vizsgálati fogságban.

— Fegyverremenek a diplomaták. A lausannei Pallace szállóban — melynek képét két héttel ezelőtt mi is bemutatottuk olvasóinknak — izgalmas jelenet játszódott le. Az ott elszállásolt egyiptomi küldöttség két tagja között szóváltás keletkezett, amelyet Abdul Said, az egyiptomi nemzetvédelmi bizottság elnöke, végül törrel akart befejezni. A jelenlevők közbeléptek és megmentették a jeles bey ellenfelét a biztos haláltól, Abdul Saidot pedig kizárták a konferenciáról és kitoloncolták Svájcba. Mennyivel egyszerűbb volna pedig, ha a diplomaták gyilkolnának egymást ahelyett, hogy népek millióit gyilkoltatnák egymással.

— Magyarország — részvénytársaság. Az Amerikai Magyar Népszava című újság felvetette olvasói előtt azt az ötletet, hogy alakítsanak az Amerikában élő magyarok egy hatalmas részvénytársaságot „Magyarország r.-t.” címmel, amelynek hivatása lenne Magyarország szerencsétlen pénzügyi viszonyainak rendezésében elhatározó segítséggel résztvenni. Amerikai magyar pénzemberek a lap hasábjain részletesen megvitatták a tervet, amelynek kivételéül azonban valószínűleg megfigyelik Magyarország mai belpolitikai viszonyait. A legtöbb hozzászóló ugyanis a részvénytársaság számára csak egy belsőleg teljesen rendezett országot tud elképzelni alkalmas működési területül.

— Írországnak kiujultak a szabadságmozgalmak. Az ír-sziget népe újból fegyveres felkelést kezdett hazájának teljes szabadságáért. Az angol-ír egyezmény tudvalevőleg nem adta meg Írországnak a teljes függetlenséget, csak a gyarmatokkal emelte egyelő rangra. De Valera, az írek első köztársasági elnöke Amerikába utazott, hogy ott szerezzen új híveket az ír szabadságmozgalm számára. Ezalatt otthon egymást érik a fegyveres fölkelések. Az ír fővárosban több fölkelőt kivégeztek.

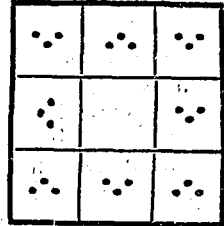
* Tanítók nyugdíj ügyében 5 évre visszamenő fizetési táblázatokat közöl a „Tanítók Lapja” vezércikkében pedig az erkölcsi nevelés problémájával foglalkozik; folytatólag a magyar nyelvű iskoláknál működő tanítók megtartandó congressusának előkészítése érdekében memorandum cíket és több tanügyi hírt ad a jelen évi 1-ső száma. Megjelenik Odorheu-Székelyudvarhely. Negyedévi előfizetési ára 40 lei

FEJTÖRŐ

Egy rejtvény megfejtése is jogosít a sorolásban való részvétellel.

I. Pontrejtvény.

Közlő: TÉCSI BERTA

Tegyük e 24 ponthoz még nyolcat de úgy, hogy azokat akár balról jobbra, akár felülről lefelé adjuk össze, az eredmény akkor is csak kilenc legyen.

II. Szótag rejtvény

Közlő: TÉCSI BERTA

re, e, trom, ma, ez, vit, re, a reg, kész, bi, sog, reg, pe, ti, har, lyó, csa, lel, si, a, tá, gyart, ló, cseng, e, a, sű, kard, a, ló, dob, se, a, re, ta, go.

E szótagok úgy állítandók össze, hogy egy híres költőnek versének első szakát adják.

Megfejtések beküldésének határideje február hó 19. A sorolás eredményét lapunk február hó 26. száma közli.

A megfejtők közt egy könyvet sorolunk ki, s a nyertesnek a könyvet Benedek Elek küldi emlékül, névaláírásával.

A „Vasárnap” 52. számában közölt rejtvények helyes megfejtése:

I. Szórejtvény: Erkel Ferenc.

II. Számrejtvény:

Hitem csatája nyerve van
A győzelem enyém
Honom szabad és boldogul
A béke szent ólén.

A sorolásban következő előfizetőink vehettek részt: László Ferenc Sepsi-szentgyörgy, Bóthe Miklós Héjjasfalva, Deák József Világos, Dr. Seres Károlyné Zilah, Zsigmond Imre Cobor, Béres Ernő és Bogos Zsuzsika Medgyes, Szatmáry Iván Ditró, Kis Anna Temesvár, Harmos Gyula Nagyvárad, Szakáts Aranka Brassó, Barta Jenő Zilah, Erdős Pál Marosvásárhely, Wirth Béla Ungvár, Szántó Jenő Ajnád, Kovács Istvánné Székelyudvarhely, Bajna Árpád Gyergyóújfalu.

A sorolásból nyertesként Deák József (Világos) neve került ki. A jutalomkönyvet főszerkesztőnk Benedek Elek válogatja ki és küldi el címére.

A. POSTA

(Ebben a rovatban minden olvasónknak minden hozzánk intézett kérdésére választ adunk. Esetleg, ha a kérdése olyan természetű és úgy kívánja, akkor külön levélben, mely esetben azonban kérjük a válaszlevelet nekünk előre beküldeni.)

K. I. né Székelyudvarhely. Főszerkesztőnknek küldött köszönését szívesen fogadjuk. A bekötési táblákat Kós Károly megtervezte, de a könyvkötészet körüli elfoglaltsága miatt még a levelekre nem kerülhettek. Mihelyt elkészültek, értesíteni fogjuk.

Sz. J. Ajnád. A hiányzó számokat a kiadóhivatalunk pótolni fogja.

L. B. Világos. Üdvözljük az előfizetőink sorában. A naptár és a karácsonyi szám elküldése iránt intézkedtünk.

T. B. Kispetri. Köszönjük, beváltak, hamarosan fognak.

B. E. Medgyes. Szívesen teljesítjük a kérését. Újabb küldeményéből valószínűleg fogunk.

F. A. Nagyenyed. A jó egyetértés szempontjából újabb versének közlését nem tartjuk kívánatosnak. Lehet, hogy később felhasználjuk, de ha kívánja, visszaküldhetjük.

K. L. Fugyivásárhely. Levelében megadott aktaszám egy rendeletnek a száma, amely alatt az ön aktája többszöri kezeltetés dacára sem volt előtálalható.

Ha ön által beterveztett aktán levő az ügyelőfélségi számot és a benyújtás dátumát közölje velünk, mert az aktáról csak ilyen adatok birtokában lehetünk a kérését megadni.

B. F. Kolozsvár. Az adomák jók, hamarosan fogjuk használni valamennyit.

B. P. Magyarfenes. A rejtvényeket megrajzoltatjuk. Az elszámoló kiadóhivatalunk pontosan megejteti a feladatát addig is rendszeresen menni fog. A legújabb verset a költő ugyan egy gyűjteményébe sem vette tényleg fel, de a legújabb kiadású összes költeményeibe a

kiadatlank között fel van véve és a közlés nagyot veszített érdekességéből. A kézirat-másolatot rövidesen visszajuttatjuk, köszönetünk mellett.

Sz. Sz. J. Lugos. Hirtelenből megválaszolunk szíves soraira. A közzétételért köszönet. A képet mielőbb küldjünk, mert azzal egyidejűleg szeretnénk megemlékezni a könyvről. A naptár elküldése iránt intézkedtünk, azóta a leveleink szintén meg is érkeztek már. Mindannyájan melegen üdvözljük.

B. D. Oravica. Kereskedelmi iskolák végzett önkéntesek — tudomásunk szerint — valamennyien az élmezőnyű iskolákban nyertek kiképzést. Ilyen iskolák tudomásunk szerint Erdélyben csak Nagyváradon van.

Kislány. 1. Tudjuk, hogy olvasóink érdeklődnek a színházi események iránt. Mint láthatta, eddig is igyekeztünk a lapot néhány színházi hírral tarkítani. Azonban nekünk mégis csak olvasóinknak azt a nagy rétegét kell szemelőtt tartanunk, amely vagy munkát keres, vagy egyáltalán nem jut munkához és így minden fontosabb hírről eseményről a mi kis lapunkból tájékozódni szeretne. 2. Az illető Kolozsvárról való, nagyobb lélegzetű írása, amely eddig nem jelent meg. 3. Budapestre repatriált.

H. O. Marosvásárhely. A pénzügyigazgatósághoz kell benyújtani. Nem ismerjük az ügyet részleteit, ezért nem tudhatjuk innen megmondani, hogy milyen melléletek szükségesek. Fáradjon fel az ottani adóhivatalnál, ott bizonyára szívesen utbaigazítják.

Nem közölhetők: Téli táj. Az ige. Férfi sorsa a nő. Alkonyat. Petőfihez. Annuska és Péterke. A tanyán. Nincs semmi kedvem... Beszéltem a halállal. A-fájdalom hárfája. Panasz.

Felelős szerk.: KÓS KÁROLY
Szerkesztő: SZENTIMREI JENŐ
Kiadótulajd.: „KALÁKA” b. t.

ERDÉLYI BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.
CLUJ-KOLOZSVÁR

FIÓKINTÉZETEI
TORDA, MAROSUJVÁR

nyő és Braunfeld
Cluj-Kolozsvár, Főtér 15

Arany,
ezüst, drágakő, ékszer
és műipari ajándéktárgyakat teljes
bizalommal vásárolhat

Ignár és Szántó

Cluj-Kolozsvár
Galea Regela Ferd.
70.

Gyűzemű likőr-, rum, cognac,
ár. Szesz-, bornagykereskedés

Új és használt írógépek
elsőrangú kellekek
és javítások

Körmendi Mihály

Cluj-Kolozsvár,
Strada Regina
Maria 25. - Telefon 951.

Étvágytalanság, emésztési
zavarok esetén a

Pepsinbora

csodát művel. — Kapható
minden gyógyszerertárban, v.
ROZSNYAI gyógyszerertár, ARAD

Címzés helye!

FRIEDMANN
könyvkereskedése

CLUJ, PIATA UNIRII 26.

TELEFON

Szépirodalmi és tudományos művek legelőnyösebb bevásárlási forrása. — Mezőgazdasági és műszaki könyvek.

TELEFON

7-86

7-86

Postai megrendeléseket jutányosan és gyorsan teljesít

Legelőnyösebb beszerzési forrás!

BABITS

Nagy rak-
tár órdk-
ékszerek,
arany-
és ezüst-
árakbanÉkszerek,
tört ezüst,
és arany
magas
áron be-
áztatnak

CLUJ-KOLOZSVÁR

Calea Reg. Ferdinand 27 (Wesselényi-u.)

Gladys Shoe cream

az előkelő világ

cipőkréme

Kapható minden jobb üzletben.

Erdélyi magyar gyermekek
legjobb barátja, nevelője a

„CIMBORA”

KÉPES GYERMEKUISÁG

Főszerkesztő: Benedek Elek

Előfizetési ár negyedévre:

40 lej

Előfizetéseket felvesz a kiadó:
Szabadsajtó rt. Szatmár

Egér- és patkányirtó

biztos hatása
csak egy van, a

„TITÁN”

nevű, föltétlen kipusztítja az
egereket és patkányokat

Egy doboz ára

15 lei

Postán legkevesebb hat doboz
küldhető. Főraktár: Dr BIRO
GEZA gyógyszerháza, CLUJ
Piata Unirii (Főtér) 6. számMezőgazdasági Bank
és Takarékpénztár Rt.

Kolozsvár, Főtér 9.

Átutalásokat Középeurópa bármely
államába fix áron, vagy napi ár-
folyamon a leggyorsabban és leg-
jutányosabban eszközöl. — Foglal-
kozik a banküzlet minden ágával.

Fióktintézet: DÉS

Átutalásoknál a „Vasárnap”
igazolt előfizetőt kedvez-
ményben részesíti.

ÜZLETI UTMUTATÓ

Fontos, hogy megrendelés esetén hív-
kozzon a „Vasárnap”-ra, mert ez által
jutány sabb áron kapja a kívánt árut

Kötött-szövött áru

Blatt, Főtér 13. Kötött
kabátok, swetterek, haris-
nyák és kesztyűk eredeti
gyári áron kaphatók.Sport kötött-szövött
áruház, Wesselényi Mik-
lós-u. 16. Araú köt- és
kötészőgyár lerakata.
Eredeti gyári árak!

Drogeria

Emke drogeria Cluj-
Kolozsvár, Főtér 32.

Üzemanyag

Bedő és Lévy szer-
szám- és üzemanyagke-
reskedés Cluj-Kolozsvár,
Főtér 82.

Fűszer

„Colombó” Ionel Aldica
Főtér 30. Kávé, pezsgők,
liquerek. Különféle bon-
bonok nagyválasztékban.

Írógépek

Új és használt írógé-
pek, elsőrangú kellékek
és javítások Körmen-
di Mihály Cluj-Kolozsvár,
Str. Regina Mária 25.
Telefon 951.

Borbély és fodrász

Elsőrendű uri- és női-
fodrász. Manikűr terem.
István Miklós, Segesvár,
Str. Reg. Ferd. (Bajor-
utca) 19. szám.

Divatár

Elsőrendű női és férfi
fehérnemű szalon, özv.
Berkovits Miklósné, Str.
Tudor Vladimirescu (Mi-
kes Kelemen-u.) 17. l. em.Bárdos Jenő „Au bon
gout” női divatkülön-
legességek áruháza, Cluj-
Kolozsvár.Grünwald és Steiner
női divatkülönlegességek
áruháza. Cluj-Kolozsvár,
Főtér 12.

Könyv és papír

Schwartz Ignác könyv-
és papirkereskedése Cluj-
Kolozsvár, Str. Gh. Ba-
ritin (Malom-u. 26.

Banküzlet

Kolozsvári Takaré-
pénztár és Hitelbank R.-t.
Kolozsvár, Piata Unirii
(volt Mátyás király-tér)
7. Mindenféle bankszerű
üzletet a legelőnyösebben
végez.

Likőr- és rumgyár

Szilágyi Eleonora likőr,
rum és puncs, szeszgyár,
első erdélyi pezsgőgyár
rt., Cluj.

Gyógy- és kötszer

Salmen Agoston Orosz-
lán gyógyszerháza Seges-
vár, Unió (Felsőpiac-tér)
tér 45.

Kávéház és étterem

Vidékiek találkozó helye
a Hotel „Democratia” Et-
sőrendű konyha, pont-
kiszolgálás, tiszta szob-
ák: Cluj, Wesselényi
Miklós-utca 23. Regge-
nyitva.

Festék

Segesváry és Társ
Festék nagykereskedés
Cluj-KolozsvárRados & Co. Iest
nagykereskedés Cluj-
Kolozsvár. Telefon 61.Mare deposit de bo
Trattner si-és Fried
nagyraktára,
Baraolt-Barót.